

becsület kérdéseit feszegeti, de minden fejezetével emberséget, közösségi szellemet hirdet, s sejteti a hibákat megszüntető fejlődés távlatait. A Szerencse fiai eszméise és olvasmányos stílusa folytán az olvasók tág körének ad képet az ötvenes évek tévedéseiről, nehézségeiről, légköréről, s különösen a fiataloknak, akiknek már ez a korszak is történelem.

E. A.

Benárd Géza

SZÜRKE EGY ESZTENDŐ

Kossuth 1963. 261 old. 15 Ft

Egyik fővárosi akadémiai intézethez kérés érkezik, hogy adjon munkatársai közül valakit, aki egy évig segítene a vidéki termelőszövetkezeti mozgalom megerősítésében. Így esik a választás a könyv szerzőjére, aki Tiszaszemerére kerül agronómusnak. Amint arra könyvének alcíme — „Egy agronómus naplójából” — is utal, elbeszélése keretűl a naplóformát választotta. A lazán kezelt formán lépten nyomon réseket üt az emlékezés, s olyan eseményekről is értesülünk, amelyek a címben rögzített egy esztendőn túli években zajlottak le. Így tulajdonképpen két vagy három év beszámolóját tartjuk a kezünkben.

A történet lényege tehát az, hogyan ragadja meg a szövetkezeti élet azt a fővárosi, tudományos pályán dolgozó kutatót, aki eleinte nem nagy kedvvel indul vidékre, feleséget és négy gyermeket hagy a fővárosban, azzal biztatva magát, hogy gyorsan vége lesz az esztendőnek. Azonban az agronómus az év letelte után sem tér vissza a fővárosba, hanem vidéken marad, ahova aztán követi családja is. Közben ugyanis nemcsak a szövetkezeti élet alakult át kezemunkája nyomán, ő maga is alaposan megváltozott. „Az élet falusivá képezte át a pestit, és gazdává a tudóst. Ez a változás — mint írja — nem jelent keserűséget, amit először — talán csak a kényszernek engedve — állalt.” Újra megszerette a népet és a mezőgazdasági gyakorlati munkát fontosabbnak tartja, mint akár a „doktori cím” megszerését.

Ennek a nagy átalakulásnak okait keresve, a szerző azt válaszolja, hogy nincs itt különösebb titok, csak az emberekkel való bánátnudás, értés a szakmához, okos számvetés a körülményekkel, bölcs megválogatása az eszközöknek s mindennekfelett a kitartó munka. Más szóval következetesség, amely nem engedi meg magának azt a fényűzést, hogy az első

nehézségektől visszariadjon, hogy a dolgok menete közben elkedvetlenedjék.

Benárd Géza könyve irodalmi szempontból szerény alkotás. A sok-sok vívódás, izgalom, kudarc drámai ábrázolása csak néhány helyen sikerült. Könyve mégis hitelesen számol be arról, ami társadalmunk egyik alapkérdése: hogyan ereszthet gyökeret a városi szakember falun s hogyan fejlődik a szövetkezet tagságának morális élete és anyagi helyzete megfelelő vezetés mellett. Mezőgazdasági dolgozóknak és szakembereknek egyaránt ajánlhatják Benárd Géza könyvét, mert megláthatják benne azt, hogyan *kell* és *lehet* a közös jóért munkálkodni.

Szij Rezső

Heinrich Mann

IV. HENRIK

Európa, I–II. köt. 81 Ft (Ajánlott)

Heinrich Mannnak, a kiváló német realista regényírónak, Thomas Mann testvéreinek legnagyobb és legérettebb műve a IV. Henrik. Heinrich Mann fiatalkori regényeiben szenvedélyes déli történeteket rajzolt színes, romantikus képzelettel. (Pippo Spano.) Később kitűnő társadalmi regényeket írt, mint a *Schlaraffenland*, amelyben a berlini újságíró világot rajzolta meg, a *Ronda tanár úr*, amely a kispolgári zsarnok típusát ábrázolja, a *Kisváros* pedig egy olasz városka életét. Társadalmi szemlélete sokáig ellentétes volt fivérével, aki akkoriban még fönn tartás nélkül a polgárság képviselője, míg Heinrich Mann korán a proletariátus mellé áll. Társadalmi kritikája tetőpontját *Az alattvaló* című kegyetlen szatírban érte el, mely a Hohenzollern dinasztia uralkodása idején meg sem jelenhetett.

A IV. Henriket Heinrich Mann már emigrációban, Párizsban írta, hová Hitler uralma elől menekült 1933-ban. A regény a történelem egyik legvéresebb és esztelenebb zsarnokával való szembenállásból született, s éppen ellentétűl egy jó uralgó fejlődését ábrázolja, egy jó királyét, aki nemcsak azt akarta, hogy minden alattvalójának tyúk főjjon vasárnap a fazekában, hanem azon fölül azok ember méltóságát és szellemi szabadságát is kívánta. Nem hiába írta róla a franciák nemzeti eposzát, a *Henriade*-ot Voltaire. Alakja a francia nép szívében olyasféle helyet foglalt el, mint a magyarságban Mátyás király. A regény sorai mögött izzó aktualitást nem nehéz fölismerni, így például a Szent Bertalan éj és a Reichstag-per párhuzamát, az erőszak és em-